

Oude Kerk, 5 mei 2024

ds. Carla Borgers

gelezen: Psalm 33 en Johannes 15, 9-17

titel: Echte vriendschap

Vriendschap – Anne-Marie van Stratum

overdenking

Gemeente, lieve mensen,

Vriendschap, echte vriendschap, daarover gaat het vanochtend. 'Vrienden noem ik jullie...', zegt Jezus. Vrienden? Wat zijn vrienden of vriendinnen?

Toon Hermans eindigt een gedicht over vriendschap met de woorden:

Pas als je iemand hebt die met je lacht en met je grient, dan pas mag je zeggen: ik heb 'n vriend.

Maar vriendschap kan ook uitlopen op teleurstelling, omdat je misschien te veel verwachtte. Misschien moet je maar niet te gauw zeggen dat je een vriend hebt.

Pas als je iemand hebt, die 'met je lacht en met je grient' dan kun je en mág je zeggen...ik heb een vriend.

Hoe zit dat nou met vriendschap? Wat is dat nou eigenlijk? En waarom zoeken we vrienden, vriendinnen?

Op het internet trof ik bij Wikipedia een mooie omschrijving: 'Vriendschap is een nauwe relatie of verhouding tussen twee of meer mensen. Hierbij speelt het geslacht geen rol en daarnaast seksualiteit vaak ook niet. Het belangrijkste waarop goede vriendschap gebouwd is, is vertrouwen en onvoorwaardelijkheid. Bij een belangeloze vriendschap kijkt de één naar wat de ander nodig heeft en worden eigen belangen en verlangens op de achtergrond geplaatst.

Dat klinkt goed, vertrouwen, onvoorwaardelijkheid en belangeloosheid. Dat is precies waar Toon Hermans op doelde in zijn gedicht. Dat zijn ook precies de ingrediënten waarin je teleurgesteld kan worden. Daarnaast is het ook belangrijk dat je iets gezamenlijks in elkaar vindt; dat je iets in elkaar herkent. Bijvoorbeeld de manier waarop je in het leven staat, hoe je tegen de dingen aankijkt, de manier waarop je daarover denkt en spreekt. En heel soms is er zo iets als een gevoel van zielsverwantschap.

Misschien is de vriendschap van Jezus en zijn leerlingen zo begonnen. Ze kwamen elkaar ergens tegen en hij zei 'Ga met me mee'. En nee, dat doe je niet zomaar. Een vriendschap wordt niet op stel en sprong 'geboren'. Ze moeten iets in hem hebben herkend, in wat hij zei of hoe hij het zei, in zijn manier van doen. Zo sloten ze zich gaandeweg bij hem aan en trokken met hem op. Gaandeweg zullen ze vertrouwen hebben gekregen in elkaar, groeide er iets gezamenlijks. Ik noem jullie mijn vrienden..., zegt Jezus in onze tekst van vanochtend. Deze woorden zijn een aanloop naar dat wat hij hen verder zal gaan zeggen. Want vanaf dit hoofdstuk beschrijft de evangelist Johannes hoe Jezus zijn discipelen erop voorbereidt dat ze er alleen voor zullen staan, dat hij niet lang meer bij ze zal zijn. Hij bereidt ze erop voor dat ze het moeilijk zullen krijgen, dat hun vriendschap zal worden aangevochten en op de proef zal worden gesteld, maar ook dat ze ondanks alles met hem en met elkaar verbonden zullen blijven.

Ze hebben het geweten in de tijd die volgde. De dreiging van arrestatie, de arrestatie zelf, het proces, hun eigen angst en ontkenning -nee, ik hoor niet bij die man- en toch...ondanks dat hebben ze dat wat wezenlijk is aan vriendschap mogen ervaren. De intense onvoorwaardelijke band die niet zomaar door te snijden is. Het weten dat je een vriend hebt, maar ook dat jij zelf een vriend of vriendin kunt zijn voor die ander, hoewel je jezelf en de ander daarin ook verschrikkelijk kunt teleurstellen. Het is niet zo heel moeilijk om te zeggen 'ik heb een vriend'. Maar kun je dan tegelijk ook zeggen: 'Ik ben een vriend of vriendin'? En hoe dan? Kan die ander écht van mij op aan? Ben ik trouw en onvoorwaardelijk en belangeloos vriend of vriendin? Maar ook: heb ik die vriend of vriendin oprecht lief?

Op die liefde is de vriendschap van Jezus gebaseerd. Daartoe roept hij dan ook zijn leerlingen op: Heb elkaar lief! En nee, dat is niet soft, dat is niet naïef. Liefhebben is niet soft of naïef. Het heeft te maken met elkaar vasthouden, verbonden blijven en soms elkaar bevragen of terecht wijzen.

Dit liefhebben heeft te maken met God en met Gods liefde voor ons mensen. Een liefde die Jezus voluit heeft geleefd en heeft gedeeld. De bron van zijn liefde is God en zijn godsvertrouwen, zijn geloof. Vanuit die bron leefde en leerde hij. Vanuit die bron kon hij zijn leerlingen zeggen: Heb elkaar lief, sta voor elkaar in, zie naar elkaar om. Zijn vertrouwen in hen was groot, want hij gaf deze leerlingen de opdracht om zijn werk voort te zetten, om zijn manier van zijn, zijn geloof, zijn denken verder te verspreiden onder de mensen. "Ik heb jullie opgedragen om op weg te gaan en vrucht te dragen, blijvende vrucht."

Het moet heel wat zijn geweest voor die leerlingen om niet langer zijn leerlingen te zijn, maar gezondenen. Mensen met een missie, een levensopdracht.

Jezus heeft tijdens zijn leven laten zien hoe hij God heeft ervaren, wie God voor hem was, namelijk onvoorwaardelijk liefdevol en nabij. Trouw en zonder voorwaarden vooraf. Ik heb het allemaal met jullie gedeeld, zegt Jezus. Blijven jullie dat dan ook doen.

En nog altijd gaat die missie, die levensopdracht door. Hij is door de eeuwen heen opgepakt door anderen en verder verspreid. Altijd weer werden mensen gegrepen door de eenvoud en tegelijk de diepte van Jezus' woorden en gingen zijn vriendschap, zijn liefde leven en doorgeven tot op de dag van vandaag. We zien die woorden geleefd worden onder de meest vreselijke omstandigheden. Zoals in het land van Jezus zelf, Palestina. Waar ondanks alle haat tussen twee broedervolken ook echte broederschap en vriendschap kan ontstaan tussen Joden en Palestijnen. Zoals tussen de Palestijn Bassam Aramin en de Israëli Rami Elhanan. Beide vaders verloren een dochter door geweld; de één door een terreuraanslag, de ander door een politiekogel. Beide mannen werken nu samen om vrede en gerechtigheid in het land te bevorderen. Ze zijn vrienden geworden, echte vrienden.

Ook wij zijn geroepen om die vriendschap, die liefde te leven en te verspreiden, tegen alles in wat zo donker is in de wereld. Ook en misschien wel juist op deze Bevrijdingsdag is het belangrijk om de bevrijdende boodschap van Jezus te laten klinken. We hoeven niet te haten, we hoeven niet te oordelen of te veroordelen. Er wordt ons niet gevraagd om kwaad met kwaad te vergelden. Jezus vraagt ons om trouw en onvoorwaardelijk en zonder eigenbelang een vriend of vriendin te zijn voor wie onze vriendschap nodig heeft.

En nee, dat is niet altijd makkelijk. En nee, je krijgt er vaak niets voor terug. Maar de wereld in zijn geheel wordt er wel weer een heel klein beetje mooier en liever door. Al ben je maar vriend of vriendin voor één mens!

Amen.